

לא עוזבים את העיר

התערוכות המרכזיות של ארט.טי.אל.וי, "מופע שוליים" ו"קרקס אוניברסליס בע"מ", ממחישות כיצד האמנות משרתת את הנדל"ן, וכיצד המרחב העירוני בתל אביב משלם על כך מחיר אורית חסון ולדר

ספטמבר מסמן את תחילת עונת התערוכות, ומעל כולן מתנוסס לו האירוע המשמעותי ביותר - ארט.טי.אל.וי. 300 אמנים שעבודותיהן פזורות במרחבי תצוגה ובמרחבים ציבוריים, ובסימן חגיגות מאה שנה לעיר תל אביב. מתוך התערוכות אולי השתיים הבולטות ביותר הן "מופעי שוליים" ו"קרקס אוניברסליס בע"מ". "מופעי שוליים" מוצבת ברחוב אילת 23 וכוללת פעולות אמנותיות והתערבויות (Interventions) המתרחשות במרחב הציבורי.

התערבויות במרחב הציבורי (צילומים: עומר מסינגר)

כך למשל מגלגלים אופני מדיה כמתקן ספורטיבי-נייד ומוקרנות תוכניות וידיאו באתרים שונים בעיר; האופניים מטעינות סוללות בתחנת האם תוך כדי דיווש ויוצאות לדרך. בנוסף, יש גם נגיעות פוליטיות עם סיור בעזה דרך הקלדת קוד גישה בסלולר המצוי על עמודי חשמל, בעבודה של מושון זר אביב ולילא אל חדד, וגם בפרוייקט הצילום שאצר סעיד אבו שקרה.

לתצוגה ברחוב אילת יורדים דרך שביל חולי. בניגוד לסימיני דרך המכוונים היטב אל היעד, השלט הפעם מוותר וקשה למצוא את האתר. בכל אופן, כשמגיעים בולט בתפארתו מיצב הסאונד של המוזיקאי אילן גרין (מלהקת "נקמת הטרקטור"). במיצב תלויים עשרות רמקולים שמייצרים מפה צלילית של השכונה ההסטורית "אחוזת בית". 62 הקלטות מכל אחד ממגרשי השכונה מושמעות בחלל, כשכל רמקול משמיע את הסאונד של מגרש אחר.

מטוס מחימר רטוב, מתוך המיצג "הומונים" (צילום: בועז ארד)

מיצב מצחיק וחכם הוא המיצב "הומונים" (ביקור סאדאת) של האמנים בועז ארד, גיא בן נר, רותי סלע ודורון רבינא,

שלחו להדפסה

אירוע

ארט.טי.אל.וי. סיפור של נדל"ן צילום: עומר מסינגר

לחצו כאן להגדיל הטקסט

שאצרה מעיין אמיר. יש בו ממטרות מתיזות מים על מטוס מחימר רטוב. כשמסתובבים סביב גוף המטוס הענק, שנראה כמו שלב בתהליך פיסולי, רואים גרם מדרגות ואת אדאת נשיא מצרים שחום מחימר.

נמרים בקרקס

בניגוד לשוליים, יותר קל למצוא את התערוכה הראשית "קרקס אוניברסליס בע"מ". היא מוצגת בשלושה מבנים טמפלרים השתולים במתחם נחושתן ברחוב אילת 61 ואוצרות אותה עדנה מושנזון ומעיין שלף. הרס מבנים, ייצוגים של עיר ותהליכי צמיחה אורבניים הם הנושאים הצפים בעבודות. המחזה "נמר חברבורות" של יעקב שבתאי משמש למושנזון כמטאפורה ליחס בין חזון ואוטופיה, והזיקה לבניית תל אביב על החולות משמשת כנקודת המוצא הממלכתית למאה שנה לעיר.

ברוכים הבאים לקרקס

"קרקס אוניברסליס" היא תערוכה מהודקת, צנועה ומעניינת, שמייצרת הקשרים בין מרחב ושינויים אורבניים המתרחשים בו. התערוכה היא דוגמה מצויינת להצבה מדוייקת בחלל - כזו המפנה מקום לכל עבודה וגם מייצרת קשרים בין עבודות שונות. זוהי גם דוגמה למחקר והאידיאות המניעות את גלגלי הבחירות האסתטיות.

יחד עם זאת, מדובר בתערוכה המשאירה את ההקשרים הפוליטיים מחוץ לדיון, או לחילופין - בוחרת בפוליטיות מרומזת, פואטית, שאינה מפנה אצבע לאף גוף שלטוני כנושאים באחריות. בניגוד לתערוכות בהן הריסות בתים וצמיחת הנדל"ן מדברות על זמן ומקום ספציפיים, הפעם זה נשאר עמום ובלתי קונטקסט של זמן.

מרחב, שינויים אורבניים, בלי קונטקסט פוליטי

"הארץ הזו זקוקה לקרקס מול הים הקדמון", מצטטת מושנזון את שבתאי בטקסט התערוכה, ומציבה שער מטלאי בדים של גילי אבישר, המזכיר אוהל קרקס או תיאטרון נודד. עבודת הוידיאו של אבישר בונה ומפרקת קונסטרוקציה של אוהל קרקס. העבודה מציעה את מקום מעט מופרך, בנוסח סרטים של פדריקו פליני, או הסרט "תעלת בלאומיך", בו נחפרת תעלה באמצע רחוב אלנבי. למעשה, בכך היא מרחיקה אותנו מה"כאן ועכשיו" הישראלי.

בניינים, סלילים ופחים

בעבודת הוידיאו של האמן הטורקי פיקארט אטיי נראה נער יושב על סף מגדל ומתופף על פחים, מול מגדלים הצומחים מול עיניו. בעבודת וידיאו של סגלית לנדאו היא צובעת דרך חלון גבוה כתם שחור של צבע או זפת על קיר של בניין.

האם גם שקית ניילון היא טריטוריה?

"עבודות רבות ממפות טריטוריות שונות בעיר ומעלות שאלות על זיכרון, היסטוריה והיררכיות של מרחב", כותבת שלף בטקסט. כך העיר השרופה ובנוייה פחמים של דינה שנהב וכך גם בעבודה "קו רקיע" של מוניר פאטמי. בשניהם יש פירוק סימבולי של זכרון מוקלט בווידיאו האוגר זכרונות. אצל פאטמי הקיר מכוסה 1,500 קלטות וידיאו פרומות והן מרצפות קיר כמו לבנים שחורות, כשסלילים ארוכים נוזלים אל הרצפה.

הרבה פריטים אדריכלים יש בתערוכה: נורות, לבני אקרשטיין (רעיה ברוקנטל ומאיה ז'ק), מעקים ופינות חדר (יעל אפרתי) ועוד. העבודות עוברות דרך השיח האדריכלי ומדברות על מרחב אורבני, ועל האופן בו המשוטטים בעיר רושמים בגופם פעולות המתנגדות למישטור ולאירגון ע"י שליטים ומוסדות.

כך נקודות המבט ממרומי מגדל הפיקוח בעבודת הווידיאו המעניינת של גרציה טודרי. העבודה מתעדת מגבוה היבובים ממבנים עירוניים. הנורות נדלקות ונכבות בשלטים מוארים, שמורכבים מלדים כמו פיקסלים בווידיאו מצויין של דרור דאום.

צילום מלמעלה או מלמטה, כיבוי או הדלקה, בנייה או הרס - מה שבטוח זה שיש פה עוד סיפור סוציולוגי-פוליטי הרוחש מתחת לבלטות, ועובר דרך הקירות ההרוסים.

למעשה, יש פה סיפור הממחיש כיצד אמנות משרתת נדל"ן שנה אחרי שנה, ועד כמה בחירת האתר מבשרת על מגמה עקבית של קידום בניית מבנים לעשירים שימשיכו ויתגלגלו, ממש כמו האופניים אל עבר פתחה של יפו ודרום העיר.

וידאו ארט מתוך "קרקס אוניברסליס"

["תיקון 2008" של מאיר טאטי](#)

["ומלנכוליה" של נירה פרג](#)

["ג'ולי" של מיקה רוטנברג](#)

- "קרקס אוניברסליס בע"מ". אוצרות: עדנה מושנזון ומעיין שלף
- "מופעי שוליים". אוצרים: מיכאל קסוס-גדליוביץ ומעיין שלף

[לכל כתבות המדור לחצו כאן](#)